Geen knoop meer aan m'n broek

...en andere ongemakken

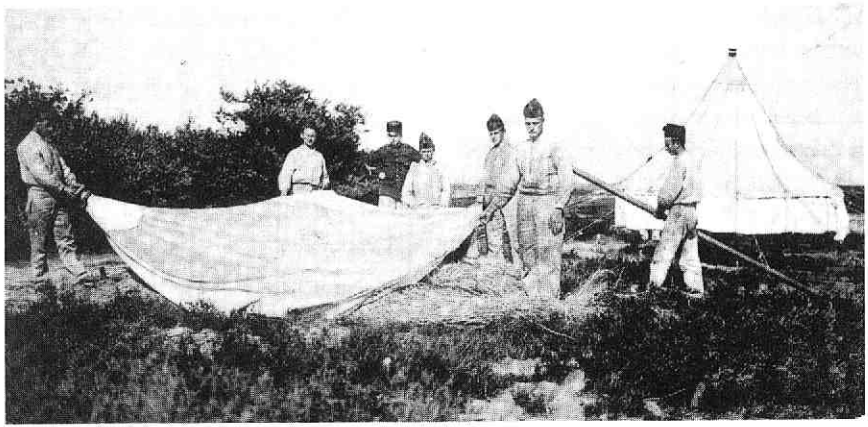

Toen ik in het juni-nummer berichtte over het lied "Kamp van Zeist", waarop in West-Friesland nog steeds gedanst wordt, wist ik zeker dat er andere tekstvarianten moesten hebben bestaan.

Volksliederen worden namelijk mondeling overgeleverd en bij die overlevering gaat er wel eens wat mis. Men verstaat een woord verkeerd, men vergeet een regel en verzint er zelf wat bij.

De heer Meerdink vertelde mij onlangs dat hij het lied als kind, nu zo'n vijfenzeventig jaar geleden, meermalen heeft horen zingen en ook de heer Visser wist dat ook veertig jaar nadien het lied in Zeist nog algemeen bekend was. De tekst die hij zich herinnerde, staat ook in zijn boek HET DORP ZEIST:

Geen cent meer in je zak,
geen knoop meer aan je broek,
Dat zal zo heel lang niet meer duuuren.
Strijdt broeders tot het laatste,
Want we gaan naar de Kamp van Zeist, faldera.
Strijdt broeders tot het laatste,
Want we gaan naar de Kamp van Zeist.

Vergelijkt men deze tekst met de notatie in het juni-nummer, dan vallen vele variaties op: de omdraaiing in de eerste regel bijvoorbeeld, maar de betekenis is hetzelfde.

De tekst gaat terug op 'Een nieuw lied op de Vrolijke Kamp bij Seijst', dat minstens twee eeuwen oud moet zijn en dat ook bekend is onder de intrigerende titel 'Het koffiehuis bij Zeist' (*zie afbeeldingen rechts*).

Het Kamp van Zeist was in de eerste plaats een oefenkamp. Het lied zou dan ook het afsluiten van de soldatenloopbaan bezingen. Men trok naar het kamp van Zeist om de laatste grote oefeningen te draaien, waarna men afzwaaide. L. Verhoeff noteerde een andere versie:

EEN NIEUW LIED

OP DE

Vrolijke KAMP bij SEIST.

Komt Broeders! altemaal, wij zijn nu bij elkaar,
En het zal niet lang meer duren,
Komt Broeders! altemaal, wij zijn nu bij elkaar,
En het zal niet lang meer duren;
Komt Broeders! voor het laatst,
En wij gaan naar de Kamp van Seist, tra la la,
Komt Broeders! voor het laatst,
En wij gaan naar de Kamp van Seist.

Adieu dan lieve Meisjes! houdt maar goede moed) *bis.*
Het zal niet eeuwig duren;)
Komt Meisjes! voor het laatst,
En wij nemen van u afscheid, tra la la,
Komt Meisjes! enz.

Ik zei: wel lieve Piet! en heb toch geen verdriet,) *bis.*
Het zal niet eeuwig duren;)
Och, mijn lieve Naatje!
En wij gaan naar de Kamp van Seist, tra la la,
Och, mijn lieve Naatje! enz.

Geen geld meer in ons zak, wij gaan op ons gemak) *bis.*
Eens vrolijk diff-leeren,)
Komt, Broeders! voor het laatst,
En houdt maar goeden moed, tra la la,
Komt, Broeders! enz.

Komt vrolijk nu vooruit, anders gaan wij bij de) *bis.*
Wij hooren al kommandeeren, (schuit,)
Komt Broeders! voor het laatst,
Wij zijn in de Kamp van Seist, tra la la,
Komt, Broeders! enz.

Wij gaan nu naar de strijd, met onze Majesteit,) *bis.*
En brave Officieren,)
Komt, Broeders! voor het laatst,
Wij gaan naar de Kamp van Seist, tra la la,
Komt, Broeders! enz.

Wij gaan weêr verheugd, o ja! met volle vreugd,) *bis.*
Al naar onze lieve Meisjes,)
Komt, Broeders! voor het laatst,
Wij nemen van de meid afscheid, tra la la,
Komt, Broeders! voor het laatst,
Wij nemen van elkaâr afscheid.

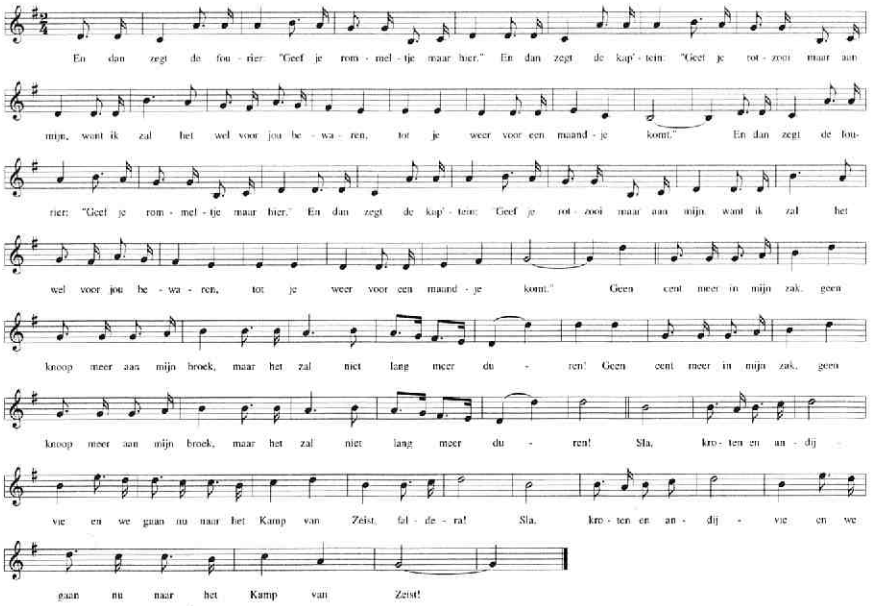

Nog informeler is de onderstaande variatie op de laatste regel: *Schijt, broeders, in je laarzen, want we gaan nu naar het Kamp van Zeist, nondeju!*

Tot slot geef ik hier bij wijze van curiosa twee liederen uit de tweede helft van de vorige eeuw, waarin het kamp van Zeist wordt genoemd. Ik betwijfel of ze veel werden gezongen. Ze zijn vooral een uiting van het "vaderlandsche gevoel" dat we in de poëzie van deze tijd zo vaak vinden. Toch vinden we vooral in het eerste lied, dat ongeveer in 1870 is gemaakt, enige "realistische" beschrijvingen van het kampleven. De bijbehorende melodie heb ik niet gevonden.

Kamp-lied

Wijze: *Het hollandsch hart vergeet, enz.*

Hoort mannen hoort de trom en de trompetter,
't Is geen alarm maar 't is gewoon apel,
Wij zullen nu een Vredes-kamp betrekken,
Prins Frederik voert over ons bevel.
Als veldmaarschalk zoo braaf in deugd en zeden,
Wordt hij bemind van iedereen geëerd;
Gij weet toch hoe prins Frederik heeft gestreden
Dus mannen voorwaarts als hij kommandeert.

Op wapenbroeders laat ons flink marcheren
En trekken voorwaarts naar het Kamp bij Zeist.
Een goed soldaat moet toch ook eens kamperen,
't Is Willem III ons koning die het eischt,
Wij mogen daar ons pligt niet in verzaken,
Komt grijpt de wapens stevig in de hand,
Want komt 't gevaar ons dierbre grond genaken
Dan strijden wij voor 't vrije Nederland.

En zijn wij daar dan vrolijk aangekomen,
Vermoeid der marsch en ook wat vol met stof.
De orders hebt gij spoedig dan vernomen,
Hier is uw tent en poets de wapens af.
En dan gezwind als Nederlands soldaten,
Met spons en borstel lustig aan den strijd,
Terwijl een ander nog eens wat komt praten
Van 't garnizoen en van zijn lieve meid.

De avond valt de taptoe is geblazen,
En ieder krijgsman gaat dan naar zijn tent,
Na vizitatie houd men op met razen,
De lichten uit dat is van ouds bekend,
Men slaapt gerust steeds op lange veeren,
Wel niet zoo zacht als in het garnizoen,
Maar in het veld moet men toch iets ontberen,
De prins van oranje wil dat ook wel doen.

De duistre nacht van 't zware floers omgeven
Is dra voorbij de morgen die breekt aan.
Het sein wordt ons door 't morgenschot gegeven,
Dat wij aan 't strootjes rapen moeten gaan.
Is dat gedaan dan schielijk omgehangen.
Grijpt het geweer, uw ransel en de hoed.
Sergeant der week zegt dan naar zijn verlangen:
Komt mannen, hangt uw tas en ransel goed.

En dan geeft acht maar spoedig opmarcheren,
Het hoofd recht op 't commando is er uit.
Wij doen ons best om goed te defileren.
Want anders krijgt men toertjes bij de schuit
Maar neen wij willen hier ons pligt betrachten.
Opdat de exercitie goed mag gaan,
En slaat de trom wij laten ons niet wachten
Met Willem 3 zullen wij ten strijde gaan.

En nu tot slot een neerlandsch lied gezongen.
De koning leve en ook het oranje-huis,
Het bloeije lang en blijve ongeschonden
Van dwingelandij en ook van vreemd gespuis.
Ons neerlandsch bloed stroomt ons vrij door de aderen, Dan blijft 't gewoel wij hebben ons verpand
En mogt de vijand onverwacht ons naderen
Dan strijden wij voor vorst en vaderland.

Van het volgende lied geef ik alleen de eerste en de laatste (achtste) strofe.

Troostlied *voor de minnaressen der miliciens van 1856 en 1857.*

Zoetlief, wilt u maar opbeuren,
Over drie maandjes, komen wij weer,
Komt maar vroolijk, zonder treuren,
Het is toch voor de laatste keer,
Wij houden ons constant,
En reiken elkaar de hand,
Wij dienen altijd voor ons vaderland.
Hier hebt gij duidelijk het bewijs,
Wij gaan nu weer naar de kamp van Zeist.
Adieu, adieu dan, zielsvriendinnen!
Houdt u goed, wij moeten gaan,
Denkt altoos, dat wij u beminnen;
Wij hooren reeds de trommel slaan.
Ja wij zijn bereid, Voor die korte tijd,
Voor het laatst nemen wij afscheid:
Dat is duidelijk het bewijs,
Wij gaan weer naar de kamp van Zeist.

De weggelaten tekst laat zich makkelijk raden: de beeltnis van het meisje dat oprijst voor het geestesoog van de wakkere soldaat, die ook als hij 's nachts moet wachtlopen zijn plicht kent, helpt hem niet te verzaken en Oranjes vlag wapperend te houden, enz. enz. Wij zijn nog niet uitgezongen, er komt nog meer.

Jacky van den Dikkenberg.

BRONNEN

HET STRAATLIED; een bundel schoone historie-, liefde- en oubollige liederen, dl.1, verz. en ingel. door D. Wouters en Dr. J. Moorman. Amsterdam, 1933. p. 105-106 en 111-112. Verhoeff, L., SOLDATENFOLKLORE. Militair-historische bijdragen van de sectie Krijgsgeschiedenis, dl.2. z.p., z.j. [± 1977] p. 243-244. Visser, L., HET DORP ZEIST. Zeist, 1980. p. 4. *Met dank aan het Nederlands Volksliedarchief, Martin Kuijlenburg en Leo Visser.*